Raadsvoorstel

Portefeuillehouder: **Tom de Kleer**		**Opgesteld door:** **Katy van Netten**, **MO Sociaal Domein**
Besluitvormende vergadering: 12 november 2026	**Registratienummer collegebesluit:** 654611	**Raadsnummer** 2026-073
Titel / onderwerp: Vaststellen Regionaal Beleidskader Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland		

Samenvatting:

Maatschappelijke Zorg (Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen, afkorting MZ) en de toegang daarvan organiseren we in Holland Rijnland zoveel mogelijk lokaal dicht bij de leefomgeving van de inwoners. Sinds 1 januari 2023 is Maatschappelijke Zorg doorgedecentraliseerd, dit betekent dat de maatschappelijke zorg de gezamenlijke verantwoordelijkheid is van de dertien individuele gemeenten van Holland Rijnland.

In het Regionaal Beleidskader Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland 2026-2032 (bijlage 1, visualisatie in bijlage 2) worden met de visie en de ambities het richtinggevend kader voor de regio vastgelegd voor de komende jaren. Hiermee is er opvolging voor het regionaal beleidskader MZ 2017-2025. Dit Regionaal Beleidskader is als concept beleidskader op 12 november 2025 door de commissie Maatschappij Holland Rijnland vrijgegeven voor besluitvorming in alle gemeenten.

De Adviesraden Sociaal Domein hebben de colleges advies gegeven over het Regionaal Beleidskader (bijlage 3). De (gebundelde) Nota van Beantwoording (bijlage 4) is in alle colleges in het voorjaar van 2026 vastgesteld (in gemeente Nieuwkoop op 14 april). Het algemene beeld dat we destilleren uit de adviezen is positief en ondersteunend aan het Regionaal Beleidskader. De centrale regiovisie, de missie en de centrale ambities worden positief gewaardeerd en herkend.

Het concept Regionaal Beleidskader is in de 13 colleges in Holland Rijnland voorlopig vastgesteld (in gemeente Nieuwkoop op 14 april). Vervolgens heeft de gemeente Leiden voor de regio het concept Regionaal Beleidskader ter inzage gelegd van 10 juli tot en met 4 september 2026.
Er is één inspraakreactie ontvangen en deze is verwerkt in de Reactienota, bijlage 5.
Voorafgaand aan dit raadsvoorstel heeft het college de raad een brief gestuurd als uitnodiging tot het indienen van schriftelijke input over het beleidskader. Daar is gelegenheid voor geweest tot 15 september. Hier is geen gebruik van gemaakt.

Het voorstel aan de raad is om het Regionaal Beleidskader Maatschappelijke zorg Holland Rijnland 2026-2032 vast te stellen en daarmee in te stemmen met de visie en met de daarbij horende uitgangspunten en ambities.

Voorgesteld besluit:
De raad wordt voorgesteld het volgende te besluiten:

1. Het Regionaal Beleidskader Maatschappelijke zorg Holland Rijnland 2026-2032 vast te stellen conform de bij dit besluit behorende en als zodanig gewaarmerkte bijlage en daarmee in te stemmen met de visie en met daarbij volgende uitgangspunten en ambities:

i. Ondersteuning voor de doelgroep Maatschappelijk Zorg is een breed gedragen lokale verantwoordelijkheid die inwoners voelen en merken;
i. Beleidsvorming doen we samen met ervaringsdeskundige inwoners;
i. Ondersteuning wordt dichtbij, lokaal passend en goed op elkaar afgestemd;
v. We blijven extra inzetten op preventie en vroegsignalering;
v. We gaan de doorontwikkeling naar Wonen Eerst uitvoeren;
i. We werken in onze gemeente aan samenwerking tussen domeinen;
i. We werken aan een sluitend netwerk voor de inwoners;
i. De doeluitkering Maatschappelijke zorg van het rijk voor de Maatschappelijke Opvang en Wonen met Ondersteuning vormen het financiële kader voor Holland Rijnland.

2. De reactienota inspraak Regionaal Beleidskader Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland 2026-2032 vast te stellen.

burgemeester en wethouders van Nieuwkoop

TOELICHTING

Inleiding / aanleiding
Maatschappelijke zorg is begeleiding en ondersteuning aan inwoners in een kwetsbare situatie aan mensen die (tijdelijk) niet volledig zelfstandig kunnen functioneren, met als doel hun zelfredzaamheid te vergroten en participatie in de samenleving te bevorderen. We spreken over wonen met ondersteuning, opvang en OGGZ/bemoeizorg. De raden van de gemeenten in Holland Rijnland hebben in 2021, vooruitlopend op de besluitvorming van het rijk, de budgetten voor zowel BW als MO door-gedecentraliseerd naar de gemeenten. In vervolg daarop voeren de gemeenten in Holland Rijnland met ingang van 1 januari 2023 de taken voor BW en MO/VZ/OGGZ zelf uit en werken voor het aanbieden van specialistische ondersteuning samen. Ten behoeve hiervan is de Samenwerkingsovereenkomst Maatschappelijke Zorg 2023 Holland Rijnland afgesloten.

Regiovisie
Vanuit de Maatschappelijke Zorg (Maatschappelijke Opvang en Wonen met Ondersteuning), werken de gemeenten in Holland Rijnland de komende beleidsperiode samen met alle partners vanuit één gezamenlijke visie: niemand zou Maatschappelijke Opvang 'nodig' moeten hebben. Iedere inwoner heeft recht op een passende, veilige woonplek met passende ondersteuning waar nodig. De Maatschappelijke Opvang is slechts tijdelijk, kortdurend en wordt zo veel mogelijk overbodig gemaakt.

Missie
Iedereen in Holland Rijnland heeft een eigen woonplek met de ondersteuning die nodig is om zelfstandig te wonen en mee te doen in de samenleving. De regio werkt samen met inwoners, ervaringsdeskundigen, zorgaanbieders en woningcorporaties aan dit doel.

Koers naar Wonen Eerst
In het Regionaal Beleidskader staat de koerswijziging voor de Maatschappelijke Zorg centraal. Met de gemeenten en onze samenwerkingspartners zetten we als regio in op het realiseren van Wonen Eerst. Dit zal voor de regio de nodige tijd vragen om hier stappen in te zetten. Vanuit de Maatschappelijke Zorg nemen we het voortouw om deze koers uit te dragen.
We pakken regie voor wat betreft de Maatschappelijke Zorg, stimuleren en jagen ontwikkelingen aan op andere terreinen waar dat nodig is. Deze koerswijziging lukt ons als gemeenten niet alleen maar we doen dit samen met onze partners. De partners zijn woningcorporaties, lokale netwerkpartners in de wijk en aanbieders van zorg en ondersteuning. We doen dit samen waarbij partnerschap en gedeeld eigenaarschap belangrijke kernwoorden zijn.

Beoogd (maatschappelijk) effect
Door het vaststellen van het Regionaal Beleidskader Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland 2026-2032 worden de regiovisie en de ambities voor de regio op hoofdlijnen vastgelegd. Met de vaststelling van dit beleidskader geven we richting aan onze gezamenlijke regiovisie, uitgangspunten en samenwerking voor de Maatschappelijke Zorg voor de komende periode. De uitvoering van dit beleidskader vindt plaats op lokaal, subregionaal en voor een beperkt deel op regionaal niveau (wat betreft de specialistische Maatschappelijke Zorg).

Kader / eerdere besluiten / voorgeschiedenis
Wettelijk:
- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015

Regionaal:

- Regionaal Beleidskader Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland 2017-2025
- Samenwerkingsovereenkomst Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland 2023
- Dienstverleningsovereenkomst Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland 2023

Subregionaal en lokaal:

- Woonzorgvisie gemeente Nieuwkoop 2024
- Dienstverleningsovereenkomst Maatschappelijke Zorg Rijnstreek 2022

Participatie / betrokken partijen / personen

Participatie bij opstellen beleidskader

Dit beleidskader is opgesteld in samenwerking met ketenpartners zoals zorgaanbieders, woningcorporaties en ervaringsdeskundigen. Hiervoor is in 2025 een aantal bijeenkomsten georganiseerd. In maart en april 2025 zijn inspiratiesessies voor de bestuurders van de Holland Rijnland commissies Maatschappij en Wonen georganiseerd. Er is onder meer gesproken met de wethouders Wonen en Zorg, ervaringsdeskundigen en zorgaanbieders. De input uit deze bijeenkomsten heeft mede de basis gevormd voor dit beleidskader.

Raadsparticipatie

Voorafgaand aan dit raadsvoorstel heeft het college de raad een brief gestuurd als uitnodiging tot het indienen van schriftelijke input over het beleidskader. Daar is gelegenheid voor geweest tot 15 september. Hier is geen gebruik van gemaakt.

Advisering Adviesraden Sociaal Domein

Op 12 november 2025 heeft de commissie Maatschappij dit concept Regionaal Beleidskader vrijgegeven voor de bestuurlijke besluitvorming in de Holland Rijnland gemeenten. De gemeenten hebben het concept Regionaal Beleidskader in november 2025 voor advies voorgelegd aan de lokale Adviesraden Sociaal Domein. In elke subregio is tijdens de adviesperiode een informatiebijeenkomst georganiseerd om de adviesraden extra te faciliteren voor het uitbrengen van advies. De adviezen zijn in januari 2026 ontvangen (bijlage 3). Deze zijn verwerkt in de Regionale Nota van Beantwoording (bijlage 4). De adviezen zijn overwegend positief en ondersteunend aan de richting van dit beleidskader. De regiovisie, de missie en centrale ambities van dit beleidskader worden herkend en positief gewaardeerd. De Nota van Beantwoording is voorzien van een toelichting op de tekstuele aanpassingen op dit beleidskader, maar hebben niet tot grote aanpassingen geleid.

Inspraak door gemeente Leiden en definitieve besluitvorming.

Gemeente Leiden heeft dit Regionaal beleidskader na voorlopige besluitvorming in het college ter inzage gelegd voor de regio. Hier is één reactie op gekomen. De reactie is verwerkt in de Reactienota (bijlage 5).

Duurzaamheidsaspecten

N.v.t.

Gezondheid

Een passende woonplek met samenhangende ondersteuning op meerdere leefgebieden voor inwoners die vallen onder de doelgroepen voor maatschappelijke zorg draagt positief bij aan de gezondheid van deze inwoners. Dit beleidskader heeft als doel om een overkoepelende richtlijn te bieden voor de gemeenten in Holland Rijnland, precieze invulling gebeurt door gemeenten zelf.

Varianten met argumenten voor en tegen
Huidig voorstel

1. *We zetten de Maatschappelijke Opvang en Wonen met Ondersteuning zo dichtbij en passend mogelijk in voor onze inwoners.*

Sinds 2023 is de Maatschappelijke Zorg dichter bij de leefomgeving van inwoners georganiseerd. In dit beleidskader streven we naar een situatie zonder hiaten tussen lokale, subregionale en specialistische ondersteuning. Maatwerk is leidend. De behoefte van inwoners staat centraal: zij leven zo zelfstandig mogelijk in hun eigen wijk, horen erbij en kunnen deelnemen aan de maatschappij. Begeleiding richt zich op dagbesteding, (vrijwilligers)werk, en onderwijs. Deze aanpak voorkomt uitsluiting, terugval en uitval.

2. *De regiovisie Maatschappelijke Zorg gaat ervan uit dat niemand Maatschappelijke Opvang feitelijk nodig heeft, maar een (t)huis.*

De regiovisie Maatschappelijke Zorg gaat uit van het principe dat inwoners geen Maatschappelijke Opvang nodig zouden moeten hebben. Iedereen beschikt over een woning of een passende woonplek met ondersteuning. Voor inwoners die te maken krijgen met (dreigende) dak- of thuisloosheid staat het realiseren van een woonplek centraal. Vanuit deze stabiele basis kan, indien nodig, passende ondersteuning op maat worden geboden. De opgave ligt daarmee zowel binnen het domein van wonen als binnen de Maatschappelijke Zorg. Iedere inwoner heeft recht op een thuis dat aansluit bij zijn of haar leven, dicht bij de eigen omgeving. Maatschappelijke Opvang blijft een tijdelijke voorziening die we door preventie, passende ondersteuning en samenwerking zoveel mogelijk willen voorkomen.

3. *We zetten de komende periode in op de transformatie naar Wonen Eerst.*

De komende periode zetten we in op de transformatie naar Wonen Eerst. We willen toe naar een situatie waarin Maatschappelijke Opvang zoveel mogelijk overbodig wordt. Niemand heeft langdurige opvang nodig; inwoners hebben een woning nodig of, als dat passend is, Wonen met Ondersteuning. Een woning is een basisrecht en vormt het vertrekpunt voor herstel en participatie. Vanuit de Maatschappelijke Zorg wordt, gezien de toenemende dak- en thuisloosheid, ingezet op het agenderen van deze ambitie in samenwerking met het woonbeleid en de woningcorporaties. Het betreft een majeure transformatie die vraagt om commitment van meerdere partijen, een projectmatige aanpak en een langere tijdshorizon. Vanuit de portefeuille Wonen is sturing en samenwerking nodig om de beschikbaarheid van betaalbare woningen en diverse woonvormen te vergroten.

4. *We zetten in op de brede doelgroepbenadering (Ethos-Light definitie) voor de opgave voor dak- en thuisloosheid.*

We hanteren een brede doelgroepbenadering op basis van de Ethos-Light definitie. Steeds meer inwoners raken dak- of thuisloos zonder dat zij een intensieve zorgvraag of ondersteuningsbehoefte hebben. Levensgebeurtenissen zoals scheiding, baanverlies, faillissement of hoge woonlasten kunnen leiden tot dak- en thuisloosheid. Door de huidige woningmarkt is het steeds moeilijker om passende en betaalbare huisvesting te vinden. Niet alle dak- en thuisloze inwoners komen in aanmerking voor Maatschappelijke Opvang; deze is uitsluitend toegankelijk voor inwoners met een meervoudige ondersteuningsvraag en problematiek binnen de Wmo. Inwoners die er niet voor in aanmerking komen, moet zelf zorgen voor onderdak bij familie of vrienden, wat niet voor iedereen mogelijk is.

5. *Door intensievere inzet van preventie willen we inwoners in een zo vroeg mogelijk stadium ondersteunen.*

Gemeenten zetten al veel in op preventieve maatregelen, dit willen we versterken. We zetten daarbij onder andere in op het versterken van bestaanszekerheid, een soepele overgang van jongeren van 18- naar 18+ en het bevorderen van participatie. Huisuitzettingen, zonder passend alternatief zoals herhuisvesting, worden zoveel mogelijk voorkomen.

6. *Het ontschotten tussen gemeentelijke domeinen en een betere samenwerking is essentieel voor onze inwoners.*

Het doorbreken van schotten tussen gemeentelijke domeinen is essentieel. Gemeenten worden gevraagd actief te werken aan integrale beleidsontwikkeling, integraal werken en geïntegreerde financieringsstromen tussen onder andere Jeugd, Wmo, Wonen, Werk en Inkomen en Veiligheid. De Maatschappelijke Zorg bepaalt niet hoe deze samenwerking exact vorm moet krijgen, maar benadrukt wel de noodzaak om deze te versterken voor inwoners die (dreigend) dak- en thuisloos zijn.

Alternatief
Gezien de actuele opgaven en urgentie op regionaal niveau is het vaststellen van een actueel beleidskader noodzakelijk om een visie en ambities vast te stellen. Geen besluit nemen leidt tot het ontbreken van een actueel beleidskader voor de maatschappelijke zorg in Nieuwkoop en het uit de pas lopen van ambities en afspraken met andere gemeenten in Holland Rijnland.

Voorgesteld besluit
De raad wordt voorgesteld het volgende te besluiten:

1. Het Regionaal Beleidskader Maatschappelijke zorg Holland Rijnland 2026-2032 vast te stellen conform de bij dit besluit behorende en als zodanig gewaarmerkte bijlage en daarmee in te stemmen met de visie en met daarbij volgende uitgangspunten en ambities:
    i. Ondersteuning voor de doelgroep Maatschappelijk Zorg is een breed gedragen lokale verantwoordelijkheid die inwoners voelen en merken;
    ii. Beleidsvorming doen we samen met ervaringsdeskundige inwoners;
    iii. Ondersteuning wordt dichtbij, lokaal passend en goed op elkaar afgestemd;
    iv. We blijven extra inzetten op preventie en vroegsignalering;
    v. We gaan de doorontwikkeling naar Wonen Eerst uitvoeren;
    vi. We werken in onze gemeente aan samenwerking tussen domeinen;
    vii. We werken aan een sluitend netwerk voor de inwoners;
    viii. De doeluitkering Maatschappelijke zorg van het rijk voor de Maatschappelijke Opvang en Wonen met Ondersteuning vormen het financiële kader voor Holland Rijnland.
2. De reactienota inspraak Regionaal Beleidskader Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland 2026-2032 vast te stellen.

Kanttekeningen / risico's en beheersmaatregelen

1. In het concept Regionaal Beleidskader Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland zijn de visie en ambities voor de Maatschappelijke Zorg verwoord. De Maatschappelijke Zorg kan op een aantal andere beleidsvelden en bij partners ambities agenderen en aanjagen. Dit vraagt zowel commitment op samenwerking vanuit onze partners als ook samenwerking tussen gemeentelijke afdelingen om dit succesvol te realiseren.
2. De effecten van mogelijke landelijke ontwikkelingen ten aanzien van wetgeving op het terrein van volkshuisvesting en Maatschappelijke Zorg zijn momenteel nog niet duidelijk.
3. Dit Regionaal Beleidskader wordt in alle gemeenten in besluitvorming gebracht. Gemeente Leiden door het Rijk beschouwd als centrumgemeente kan pas tot besluitvorming komen als de andere 12 gemeenten dit hebben afgerond.
4. De decentralisatie en de doorlopende transformatie van de Maatschappelijke Zorg in Holland Rijnland is per 2023 gerealiseerd. Bij het opstellen van dit Regionaal Beleidskader was het nog te vroeg om de effecten hiervan te onderzoeken. Na vier jaar, in 2027 gaan we de effecten van de transformatie laten onderzoeken. Met de uitkomsten kan dit lopende beleidskader zo nodig worden aangescherpt. De evaluatie van dit beleidskader zal in 2030 worden uitgevoerd. De Regionale coördinator Maatschappelijke Zorg zal zorgdragen voor het uitvoeren van het onderzoek en de evaluatie.

Financiële en Juridische gevolgen

Financiën

De gemeente Leiden ontvangt als centrumgemeente de doeluitkering voor de Maatschappelijke Zorg, zolang het Rijk dat niet verandert. Vanaf 2023 worden de middelen, volgens het Verdeelmodel, verdeeld over de regio en de gemeenten in Holland Rijnland. In hoofdstuk 6 van het concept Beleidskader is de meerjarenbegroting weergegeven. Aanvullende afspraken die de doordecentralisatie ondersteunen zijn in de Samenwerkingsovereenkomst Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland 2023 vastgelegd. Gemeenten in Holland Rijnland zijn afhankelijk van elkaar in de uitvoering van de opgaven.

Juridisch

De Samenwerkingsovereenkomst Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland uit 2023 vormt de grondslag waarop de afspraken uit dit beleidskader rusten. Daaruit vloeit voort dat de gemeente Leiden als centrumgemeente het beleidskader als laatste gemeente aan de gemeenteraad ter besluitvorming voorlegt. Zij zal ook het beleidskader namens de regio publiceren. Ook houdt het in dat de gemeenten gezamenlijk de verantwoordelijkheid dragen om de afspraken in dit regionaal beleidskader na te komen en hier ook actief met collega-gemeenten en organisaties het gesprek over aan te gaan.

Bijlagen

1. Regionaal Beleidskader Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland 2026-2032
2. Visualisering Regionaal Beleidskader
3. Advies Adviesraad Sociaal Domein gemeente Nieuwkoop, samen met ASD's van gemeente Kaag en Braassem en gemeente Alphen aan den Rijn
4. Nota van beantwoording Adviesraden Sociaal Domein Holland Rijnland
5. Reactienota (inspraak gemeente Leiden voor regio)
6. Samenwerkingsovereenkomst Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland 2023

Advies meningsvormende raad